

TALE

13. marts 2017

J.nr. 2017- 820

Analyseenheden
EBF/JLB

Tale til samråd om behovet for arbejdsudbudsreformer den 15. marts 2017

(Det talte ord gælder)

Indledning

Tak for at få mulighed for at redegøre for min holdning til de overvejelser, som flere økonomer har haft om arbejdsudbuddet.

Debatten startede med Nina Smith og Peder Pedersens artikel ”Øget vækst i Danmark – flere hænder eller nye instrumenter?”, som blev bragt i Samfundsøkonomen i december 2016.

Det er ret interessante overvejelser, som jo har fået en del opmærksomhed.

Spørgsmålet er, om vi helt grundlæggende er her i dag for at give hinanden hånden på, at vi ikke skal arbejde for at få flere af de ca. 700.000 mennesker, der i dag er på offentlig forsørgelse, i beskæftigelse.

Skal vi virkelig sige til hinanden *'nu har vi været der, gjort arbejdet'* – som Henrik Sass Larsen er citeret for– og så udelukkende kaste blikket andre steder hen – fx i retning af øget produktivitet i de danske virksomheder?

Er det virkelig Socialdemokratiets holdning, at det skal være slut med yderligere reformer, der øger arbejdsudbuddet i Danmark?

Jeg må tilstå, at det overrasker mig, hvis S virkelig mener, at opgaven er løst, når 700.000 mennesker står uden for fællesskabet. Og jeg er mildest talt forarget over, at Henrik Sass Larsen betegner de 700.000 mennesker som *stakler*.

Jeg selv går åbenbart i Henrik Sass's optik under betegnelsen "*stakkelhader*", fordi jeg er én af dem, der ikke har i sinde at opgive de 700.000 mennesker.

Både-og

Spørgsmålet om øget arbejdsudbud overfor øget produktivitet i mine øjne aldrig kan være et spørgsmål om enten-eller.

Vi skal altid have fokus på *både* at øge arbejdsudbuddet *og* at øge produktiviteten.

Der er intet til hinder for, at vi ikke kan gøre begge dele på én gang. Vi kan sagtens sideløbende arbejder for, at så mange som muligt får mulighed for at deltage på arbejdsmarkedet, samtidig med at vi understøtter, at arbejdskraften er velkvalificeret og produktiv, og at virksomhederne har de rigtige rammevilkår.

Jeg synes heller ikke, at jeg kan læse mig frem til, at de to økonomer på nogen måde gør sig til talsmænd for, at det skulle være en god ide at lade arbejdsmarkedet fryse fast i de nuværende strukturer.

Tværtimod er lange dele af artiklen jo en redegørelse for, hvor vigtigt det har været, at vi i Danmark siden 1990'erne løbende har taget tyren ved hornene og tilpasset beskæftigelsesindsatsen, så vores velfærdssamfund stadig er bæredygtigt.

Det er ikke alle lande, der har formået det – og flere lande betaler dyrt for det i dag.

Det kan godt lade sig gøre at flytte flere

Det, som de to økonomer helt præcist påpeger, er, at det naturligt nok er blevet sværere at opnå store forbedringer af arbejdsudbuddet gennem reformer, da vi, som de formulerer det: *”efterhånden har plukket alle de lavthængende frugter”*.

Hertil vil jeg blot sige, at det, at noget bliver sværere, jo ikke skal være en undskyldning for at give op og lade stå til. For at blive i terminologien skal vi altså strække os lidt højere og måske hente trappestigen frem for at nå de frugter, der eventuelt måtte hænge længere oppe i træet.

Der er flere ting, som bekræfter mig i, at det kan lade sig gøre at flytte flere mennesker fra passiv offentlig forsørgelse og ind på arbejdsmarkedet.

For det første har udviklingen allerede overhalet dem, der måtte have en ide om, at de 764.000 offentligt forsørgede, der nævnes i artiklen, er et niveau, som vi skal acceptere.

Antallet af offentligt forsørgede er faktisk faldet med næsten 25.000 personer, siden de to økonomer skrev artiklen. Og fraregner vi 48.000 barslende, har vi altså i dag ca. 700.000 fuldtidspersoner på offentlig forsørgelse. Vi skal tilbage til sidste halvdel af 1980'erne (1988) for at finde et lige så lavt antal, hvis vi ser bort fra sidste højkonjunktur, hvor økonomien var overophedet.

Så udviklingen går heldigvis i den rigtige retning for tiden. Hvad enten det skyldes reformerne eller bedre konjunkturer. Min pointe er, at de 764.000 i hvert fald ikke er en magisk grænse for antallet af offentligt forsørgede.

For det andet er det mit klare indtryk fra min tid som beskæftigelsesminister, at der er ting, der kan gøres anderledes og bedre i den indsats, der gives til borgerne.

Hvorfor skal vi øge arbejdsudbuddet?

Regeringen vil derfor fortsætte vores arbejde med at sikre, at så mange som muligt får mulighed for at deltage på arbejdsmarkedet. Det er helt afgørende for sammenhængskraften i vores samfund.

Vi bliver fx nødt til at forholde os til, at vi har store årgange, som trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet og som har udsigt til mange år på pension, fordi levetiden er steget hurtigere, end vi forventede.

Vi skal huske på, at der er en stor gevinst for de offentlige finanser forbundet med at flytte folk fra overførsel til beskæftigelse.

Gevinsten ved at få bare én dagpengemodtager i beskæftigelse til en overenskomstmæssig mindsteløn er på 230.000 kr.

Hvis bare én kontanthjælpsmodtager finder et arbejde til en overenskomstmæssig mindsteløn, forbedres de offentlige finanser med 200.000 kr.

Og hvis vi som et tankeeksperiment antager, at alle 36.000 jobparate kontanthjælpsmodtagere kom i job til mindstelønnen, ville det give godt 7 mia. kr. i statskassen.

Vi bliver også nødt til at forholde os til, at der i dag er tiltagende tryk på kedlerne i dansk økono-

mi. Det er en naturlig konsekvens af, at dansk økonomi er på vej væk fra dyb lavkonjunktur mod en mere normal konjunktursituation.

Det er selvfølgelig glædeligt for dansk økonomi, men efterhånden som beskæftigelsen fortsætter med at stige, og ledigheden falder yderligere, stiger risikoen også for mangel på arbejdskraft og pres på de danske lønninger.

På sigt kan det svække den danske konkurrenceevne og dermed bremse væksten.

Fokus på at forebygge flaskehalsproblemer

Vi vil dreje på alle de håndtag, vi kan, for at imødegå flaskehalsproblemer.

Det er blandt andet årsagen til, at vi har indgået en trepartsaftale med arbejdsmarkedets parter med det klare formål at forebygge fremtidige rekrutteringsudfordringer.

Til foråret fortsætter vi trepartsdrøftelserne, og vi starter ud med at drøfte et stærkere og mere sammenhængende udbud af voksen- og efteruddannelse. Det er centralt, at vi får udviklet arbejdsstyrkens kompetencer, så den matcher virksomhedernes behov for arbejdskraft.

Flere skal have del i fremgangen

Det er også afgørende, at vi udnytter fremgangen i økonomien til at sikre, at flere ledige får del i fremgangen, og at fremgangen kan mærkes i hele landet. Det er blandt andet baggrunden for, at vi med jobreformen har indført et kontanthjælpsloft, der øger gevinsten ved at tage et job.

Regeringen stopper ikke her. Vi har for nylig fremsat et lovforslag, der indfører en særlig jobpræmie til langtidsledige, der kommer i arbejde.

Vi vil også reducere skatten på arbejde – dels via et højere beskæftigelsesfradrag og dels via en lavere marginalskat. Vi ønsker, at topskatten skal spille en langt mindre rolle end i dag, fordi den koster vækst og beskæftigelse.

Behov for bedre integration

Nina Smith og Peder Pedersen fremhæver i deres artikel, at der er 140.000 personer med indvandrerbaggrund på offentlig forsørgelse, og det er en af de væsentligste faktorer bag stigningen i offentligt forsørgede siden 1960.

Jeg vil ikke bare lade stå til. Vi skal være meget bedre til at integrere de mennesker, der kommer til Danmark, på det danske arbejdsmarked, så fortidens fejl skal ikke gentage sig.

Regeringen har allerede iværksat initiativer for at sikre, at der er et tydeligt incitament til arbejde og

forsørge sig selv – også for flygtninge og indvandrere, så længe de er her i landet.

Og vi har indgået en trepartsaftale om bedre arbejdsmarkedsintegration. Og det vil regeringen også fremadrettet have fokus på.

Afrunding arbejdsudbud

Som afrunding på spørgsmålet om arbejdsudbud, vil jeg nævne udmeldingen fra Berlingske Business Økonompanel med i alt 57 økonomer.

Og nu citerer jeg fra artiklen, der blev bragt i Berlingske den 30. januar:

” Luk ikke ned for reformerne. Selv om et flertal i både befolkningen og Folketinget samt flere eksperter er imod nye arbejdsmarkedsreformer, skal regeringen trække i arbejdstøjet og få lavet nye tiltag, der får danskerne til at arbejde noget mere.

Usikkerheden for den danske økonomi i de kommende år er for stor til, at man kan afblæse behovet for nye reformer. ”

Det er ikke kun os politikere, der kan være uenige om kursen for dansk økonomi. Det kan økonomerne såmænd også.

Højere produktivitet

Hvis vi nu vender os mod spørgsmålet om, hvorvidt jeg mener ”at vi bør satse på forskning, opkvalificering og uddannelse, som fremtidens vækstskaber”. Så synes jeg ærlig talt, at det er at løbe åbne døre ind i forhold til regeringens ambitioner.

Jeg kan kun være enig med Nina Smith og Peder Pedersen i, at vi også skal have fokus på at skabe produktivitetsvækst i Danmark.

Danmark har i flere årtier haft en svag produktivitetsvækst set i forhold til mange andre lande. Der er behov for at øge produktiviteten. En øget produktivitet gør Danmark til et rigere samfund - og det helt uden, at vi skal arbejde mere.

Hvordan vil regeringen øge produktiviteten?

De to økonomer foreslår i artiklen, at vi skal satse på forskning, opkvalificering og uddannelse. Og det er regeringen enig i. Regeringen har det mål, at Danmark skal investere mindst 1 pct. af BNP i offentlig finansieret forskning.

Men jeg er også enig i en anden konstatering i artiklen: At løftet i uddannelse, forskning og udvikling ikke bare kommer ved, at vi afsætter flere ressourcer, men ved at ressourcerne udnyttes bedst muligt til at understøtte vækst og produktivitet.

Derfor vil regeringen dreje på flere håndtag. Som jeg har nævnt.

Afrunding

I regeringsgrundlaget har vi en ambition at øge beskæftigelsen med 55.000-60.000 personer frem mod 2025.

Det er et ambitiøst mål, men vi vil ikke bare give op, selvom det måske er blevet sværere at øge arbejdsudbuddet – som de to økonomer også gør opmærksom på.